

Ulrich Lüke

Savcem z milosti Boží. Evoluce, vědomí, svoboda

CDK 2023

Budu chtít příliš mnoho, budu-li požadovat, aby obsah knihy znal maturant církevní školy? Stejnou větou bych však Lükeho práci shodil: je mnohem víc než to. Celá kniha je půvabným pozváním k další četbě a následnému studiu, na třech stech šedesáti sedmi stranách textu lze odpověď na otázku „kdo je člověk“ jen letmo naznačit.

Ulrich Lüke má vystudovanou biologii, filosofii a teologii a s chardinovskou bezstarostností přeskakuje od epistemologie k výkladu prvních kapitol knihy Genesis a pak zase k etice asistované reprodukce a stihne mezitím obšírně na dvě stránky citovat Kunderu. Lüke sám v úvodu textu konstatuje, že současná antropologie připomíná gigantické staveniště sestávající z bezpočtu jednotlivých pracovišť a v celém textu je Kantova čtvrtá otázka nasvícena z mnoha různých stran. Kniha jako celek ale dává smysl, dílčí úkoly jednotlivých stavenišť, mohu-li použít Lükeho metaforu, nakonec vytvářejí smělou logikou katedrálu. Učitelé náboženství na středních školách by knihu s užitkem mohli použít jako osnovu pro poslední rok nebo dva roky výuky. Jistě je možno Lükemu vytknout, že jeho široký záběr nelze vtěsnat do života člověka, jehož den má dvacet čtyři hodin a život vyšší desítky let. Pokud Lüke mluví o „nejnovějších“ objevech molekulární biologie a zdařile je eticky reflektuje, vždy je to v oboru tak, že než je kniha napsána a dána do tisku, věda je již jinde, o překlada do češtiny nemluvě. Ale to není výtka, nýbrž konstatování.

Záběr díla je impozantní. Lüke nás v první kapitole uvádí do tématu, ve druhé řeší vztah přírodních věd a teologie, ve třetí zasvěceně komentuje první dvě kapitoly knihy Genesis, ve čtvrté a páté vztah evoluce, darwinismu a víry, v šesté si všímá editace genomu s výhledy do budoucnosti, v sedmé zvažuje rozdíly mezi člověkem a zvířetem, v osmé reflektuje počátek a konec života člověka, tedy bioetické otázky statutu lidského embrya i situace eutanazie, v deváté pak vztah lidské svobody v souvislosti s poznatky z neurofyziologie mozku a otázky mysli a mozku, v desáté se vrací k teologii viny a hříchu, v jedenácté mluví o myšlení a ve dvanácté, uzavírajícím svorníku díla, o člověku z milosti Boží. Jistě, o tématu každé z těchto kapitol již existují nikoli jednotlivé knihy ani regály, nýbrž celé knihovny. Právě v tom je však jistě síla textu. Nelze čekat vyčerpávající kompendium o genových manipulacích ani opus o vztahu mezi vírou a vědou. Autor se spíše snaží o jakousi zhuštěnou formu, aby skutečně vhodně podal to, co – jak bychom si asi přáli – by měl znát maturant dobrého gymnázia.

Lükeho verbální obrazy jsou barevné, metafory košaté, často vtipné, tu a tam si pomalejší čtenář (já) musí větu přečíst dvakrát, aby pochopil její význam.

Pokud by se mělo textu něco vytknout, pak fakt, že autor je pevně zakotvený v německém světě, čemuž odpovídá závěrečný seznam literatury, který předpokládá znalost němčiny. I u anglosaských či francouzských autorů jsou v literatuře uvedeny německé překlady jejich děl.

Marek Orko Vácha

Zdeněk Jančařík, Stanislav Balík,
Jaroslav Šebek**Český Bůh.****Hovory o historii, víře a ateismu**

Vyšehrad 2023

Salesián Zdeněk Jančařík přizval k rozhovoru dvojici historiků, Stanislava Balíka a Jaroslava Šebka a společně diskutovali o smyslu českých dějin

s důrazem na jejich duchovní rozměr.

Výsledkem setkání je promyšlení charakteru české zbožnosti, specifika víry našich předků i zvláštnosti vývoje církevní tradice předchozích století. Autoři uvažují o tom, zdali jsou Češi skutečně tím nejateističtější národem, a hledají kořeny jejich útěku od náboženství. Postupují přitom zcela systematicky, aby přivedli čtenáře k úvahám o dnešní době, její zbožnosti, nábožnosti a duchovnosti.

Čtivé texty jsou doplněny rozhovory s dalšími osobnostmi společenského života, které se postupně vyslovují k jezuitům (Miroslav Herold), duchovnu (Jiří Peňás), filosofii (Tereza Matějčková) a pohřebnictví (Pavel Cajzl). Zdánlivě nesourodé texty tvoří jednotlivý a systematický celek, který sleduje záměr knihy, navíc v mimořádně čtivé a srozumitelné podobě.

S ohledem na specializaci autorů knihy se více než polovina rozhovoru věnuje 20. století.

Publikace současně plní roli jakési učebnice církevních dějin českých zemí v průběhu deseti století. Neváhá se přitom dotknout ani problematických a bílých míst národní historie, ale nabízí čtenáři pohled či pohledy na probíraná témata. Někdy doplňují zažitá poznatky, jindy boří mýty či konstruují plastičtější obraz, který vytvořila předešlá doba, ale dnes již neplatí.

Marek Šmíd